

ปาฐกถาพิเศษ

“กุ้ชีวิต กู้วิกฤตโลกร้อน ตามรอยเท้าพ่อ”

โดย ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา

ณ วันที่ 30 ตุลาคม 2551

กราบเรียนท่านผู้มีเกียรติที่เคารพยิ่ง ขอแสดงความยินดีกับทุกท่านที่ได้รับรางวัลประกาศนียบัตรทั้งหมดในวันนี้ ซึ่งมีจำนวนมากขึ้นๆ ทุกปี และขอเป็นกำลังใจให้ทำต่อไปด้วยนะครับ

ประการที่ 2 ต้องขอบคุณท่านอธิการบดีที่ให้ความร่วมมือสนับสนุนอนาคตเด็กของเราให้เป็นนักวิทยาศาสตร์ที่โด่งดังต่อไป และขอบคุณท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายที่มาร่วมในงาน การปะทะขัดแย้งของมนุษย์จะทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกที วิกฤตโลกร้อนก็เหมือนกัน ตอนนี้ทุกคนก็ฆ่ากันทั่วโลก ไม่เฉพาะประเทศไทยอย่างเดียว บ้านเราเองก็วิกฤตขึ้นมาหลายครั้ง แต่ครั้งก็ผ่านพ้นวิกฤตไปได้ด้วยดี เพราะพระบารมี โลกของเรานั้นเป็นไปในลักษณะไหนอย่างไร บางครั้งเราพูดว่าโลกร้อนแต่เราไม่ได้ทำอะไรเลย ประเทศไทยเราก็ตั้งอยู่ในโลกนี้แหละ ไม่ได้ตั้งอยู่ที่ไหน ถ้าเราไม่มองจากใหญ่ไปหาเล็ก บางครั้งการเริ่มต้นการกระทำเราต้องมองเล็กไปหาใหญ่ตามที่พระเจ้าอยู่หัวทรงสั่งสอนไว้อยู่ตลอดเวลา แต่เวลาเรามองไปข้างหน้าเราต้องมองใหญ่ แล้วกลับมามองดูตัวเราว่า ตัวเรานั้นอยู่ที่ไหน

เวลานี้โลกเราตั้งอยู่ในภาวะที่วิกฤตมากเลย คำว่าโลกร้อน มิใช่แค่ร้อนที่ภูมิอากาศ วิกฤตจริงๆ นะครับ เอาง่ายๆ เลย มองภาพง่ายๆ เลย เราทุกคนไม่ว่าจะเด็ก ผู้ใหญ่หรือ ชาย หญิง จะอยู่ในฐานะอะไรก็แล้วแต่ ตั้งแต่ลืมตาดูโลกเลย เราก็บริโภคโลกมาตลอดเลย คิดสัดส่วนดีๆ ของอากาศ คือ ออกซิเจน ท่านก็หายใจคาร์บอนไดออกไซด์ใส่โลก เป็นแก๊สเป็นอากาศใส่โลก จะเป็นพลาสติก จะเป็นผ้า เป็นเสื้อผ้า เราบริโภคโลกอยู่ใน 3 รูปแบบ ไม่ว่าจะแก๊ส คือ อากาศ เป็นของเหลว คือ น้ำ ของแข็ง ก็เช่นบ้านช่องอะไรต่อมิอะไร ซึ่งดูเหมือนไม่มีอะไรแปลก ก็เป็นเรื่องปกติ แต่สิ่งที่น่ากลัวก็คือ จำนวนมนุษย์ที่บริโภคนี้มันเพิ่มขึ้น มนุษย์ไม่ได้มีแค่คู่เดียว คือ อัดัมกับอีวา แต่มีถึง 6,700 ล้านคน ที่ช่วยกันบริโภคกัดกินโลกอยู่นี้ ท่านอาจจะไม่ตกใจ แต่ถ้าเอาตัวเลขคำนวณกันง่ายๆ 2×2 เป็น 4 พอ 4×4 ก็เป็น 16 แล้วครับ 16×16 เป็นเท่าไรก็ไม่รู้ แต่โลกมีจำนวนเท่าเดิม ไม่ได้ขยายตามจำนวนมนุษย์ แถมยังถูกกัด ถูกกิน ถูกแทะ ถูกมนุษย์ทำลายในทุกรูปแบบ และนอกจากนั้นสังคมปัจจุบันยังเป็นสังคมบริโภคนิยม พระพุทธเจ้าท่านสั่งสอนมาเป็น 2,551 ปีแล้วว่าให้บริโภคแต่พอเพียง แค่นี้ 4 นะ ไม่ใช่รออยู่กันแค่ 2 คนแต่บ้านหลังใหญ่มาให้มา ณ วันนี้ หลังจาก 2551 ปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็สั่งสอนว่าให้พอเพียงนะ เอาแต่พอ แต่มนุษย์ทุกวันนี้ถูกกระตุ้นให้บริโภค ลองดูสิครับเปิดหน้าจอทีวี สื่อต่างๆ กระตุ้นให้เราอยากบริโภคตลอดเวลาใช้

มูลนิธิสิ่งแวดล้อมไทย
มูลนิธิชัยพัฒนา

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ศูนย์ข้อมูลทางเศรษฐกิจ

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาระดับปริญญาตรี

HONDA

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
Thailand Environment Institute

พรุ่งนี้ มีโอกาสได้เข้าไปดูสถานที่ที่แหลมผักเบี้ยกันใช่ไหมครับ? ท่านจะมหัศจรรย์ใจ งานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีประจักษ์พยาน มีภาพประจักษ์เลยว่าเมื่อตอนเริ่มโครงการสภาพเป็นอย่างไร ทะเลทรายนะ ครับ...วันแรกที่ผมเข้าไปถวายงาน ปี 2520 กว่าๆ ได้เสด็จไปช่วยทราย เป็นทะเลทรายเลยครับ ดินนี้ กลายเป็นหิน เดียวนี้ไปดูสิครับเป็นป่าเขียวชะอุ่มเลย 7 ปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพิสูจน์มาแล้วครับ ว่าสามารถเอาชีวิตกลับคืนมาได้ ถ้าจะเดินตามรอยเท้าพ่อละก็เราทำได้ครับ เราอาจจะไม่ได้ใช้หรอกครับ แต่อย่าลืมนะครับ ว่าเราต้องรับผิดชอบบุคคลที่เราสร้างขึ้นมา ลูกหลานเราจะต้องได้ใช้ด้วย ถ้าเรากินหมด วันนี้แล้วลูกหลานเรากินอะไรกันละครับ อย่างน้อยที่สุดลูกหลานของเราต้องรักกันครับ สัตว์ยังรักของมัน เลยครับ เพื่อลูกหลานของเราต้องสร้างไว้ นะครับ รอบๆ บริเวณนี้ แต่ก่อนเป็นเป็นดินทรายจะแห้งแล้งยังไง ก็ทำได้นะครับ อยู่ที่ว่าจะทำหรือเปล่า ต้องสร้างไว้ นะครับ เพื่อคนรุ่นหลัง

ตอนผมถวายงานใหม่ๆ วันหนึ่งพระเจ้าอยู่หัวสอนผมครับ ว่าจำไว้นะ อย่ารังแกธรรมชาตินะ ถ้ารังแกธรรมชาติ เดี่ยวเค้าโกรธเรา แล้ววันหนึ่งจะทำโทษเรานะ แล้ววันนี้เป็นยังไงครับ พม่าเพื่อนบ้านของเรา พายุอย่างเดียวโดนไปแสนกว่าชีวิตครับ เหนือขึ้นไปหน่อยเมืองจีน แผ่นดินเขย่านิดเดียว ไปแสนกว่าชีวิตครับ แล้วเมื่อหลายปีก่อนที่ริมชายฝั่งอันดามันบ้านเรา ก็โดนไปก็แสนชีวิตครับ เพราะเขาลงโทษเราแล้ว ทนไม่ไหวแล้ว เลยจะสัดเราลงไป นอกจากการทะเลาะเบาะแว้ง เช่นฆ่ากันทั่วทุกมุมโลกเลย แม้แต่คนศาสนาเดียวกันยังเช่นฆ่ากัน ศาสนาอิสลามไม่ได้ทะเลาะแต่กับศาสนาอื่นๆ เท่านั้นนะ ขนาดระหว่างนิกายกันเองก็มีการเช่นฆ่ากัน ชุนนี่ยกกับชีอะห์ เพราะฉะนั้นต้องยึดหลักธรรมะหน่อยนะครับ ธรรมะสูงสุดนั่นคือ “ธรรมชาติ” บนพื้นฐานของ “ธรรมดา” ยึดธรรมชาติและธรรมดาไว้เถอะครับ ชีวิตรอด และนอกจากเรารอดแล้ว ลูกหลานเรารอดด้วย อยู่บนหลักของธรรมชาติ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นหลัก อยู่บนพื้นฐานของธรรมดาคือ กิน อยู่ นอน จะพูดจะจาอะไรก็ทำให้มันธรรมดาอย่าไปลำบาก อย่าไปคิดอะไรมาก ทำมากเกินไปหวังรำรวยมากเกินไป กินมากเกินไป ก็ทำให้เกิดทุกข์ ถ้าเราตั้งอยู่บนพื้นฐานความพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรับสั่งไว้ มันก็จะอยู่กันได้ครับ แล้วสันติภาพก็จะครองโลก

โลกเราปล่อยแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ 24,000 ล้านตัน และ ไม่มีวีแววว่าจะลดน้อยลงเลยครับ เฉลี่ยต่อคนแล้ว ปีหนึ่งคนไทยปล่อยแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ 2.8 ล้านตันต่อปี และชีวิตหรรษาฟุ่มเฟือยอย่างอเมริกันใช้ฟุ่มเฟือยยิ่งกว่าเรา ถ้ามนุษย์ทุกคนบริโภคอย่างอเมริกัน จะต้องมีโลกอยู่ 5 ใบครับ 2 ใบครึ่งไว้กินและ 2 ใบครึ่งไว้รองรับขยะที่ปล่อยออกมาครับ เด็กแถวท่าช้างและเด็กแถวนิวยอร์กขยะต่างกัน 30 – 50 เท่าครับ ยิ่งเจริญ ยิ่งรำรวยก็ยิ่งผลิตขยะมากขึ้นครับ ใช้ของชิ้นเดียวครั้งเดียวแล้วทิ้ง สมัยก่อนผมมีลูก 2 คนก็เก็บผ้าอ้อมคนโตไว้ให้คนเล็กใช้ต่อ เสร็จก็เอามาทำผ้าขี้ริ้ว ขยะส่วนใหญ่มาจากภาคการผลิตทั้งนั้นเลย โรงงานอุตสาหกรรม 40% ตึกกรมบ้านช่อง อาคารบ้านเรือน 31% การขนส่ง 22% และเกษตรกรรม 4% แปลกนะครับ ข้าววันนี้เกี่ยวหนึ่งเท่ากับทองบาทหนึ่ง ทุกวันนี้อาชีพเกษตรเหลือแค่ 8.9% แล้วทุกวันนี้ทุกคนวิ่งหาอาหารกินกันหมดเลย แต่เกษตรมันเหนื่อยคนไม่ชอบ ไปวิ่งหา อุต-สา-หา-กรรม ดีกว่า ทุกวันนี้ทุกคนทิ้งไว้ทิ้งนาไปหาอุตสาหกรรมหมดเลย เดียวกลับไปอีกที่หายหมดแล้วครับ เสร์

น้ำ คือ ชีวิต ในหลวงรับสั่งแล้ว ท่านเชื่อไหมครับ น้ำหล่นลงบนแผ่นดินไทย 100 หยดเราบริหารจัดการเก็บไว้ได้ 8 หยดเท่านั้น นอกนั้น 92 หยดไหลบ่าท่วมและสูบทิ้งไป ถ้าเรามีบริหารจัดการ สร้างเขื่อน ขุดบ่อ ที่ดีแต่เดี่ยวนักอนุรักษ์ก็ออกมาอีกแล้ว ออกมาต่อต้าน ตัวเองไม่ทำอะไรแต่ต่อต้านคนอื่นอีกด้วยนะ แต่ที่ไหนควรสร้างเราก็ควรสร้าง นาข้าวใช้น้ำมากกว่าอย่างอื่น 10 เท่า เพราะกระบวนการผลิตต้องใช้น้ำในทุกขั้นตอน แล้วผมก็ทะเลาะกับนักอนุรักษ์ธรรมชาตินะ ว่าคุณไม่จำเป็นต้องใช้เหวอ ที่บ้านคุณเองยังมีเขื่อน

พอเราถ่ายของเสียมา พระเจ้าอยู่หัวทรงตามไปบำบัดของเสียให้เราอีก หาให้เรากินก็แล้ว หาให้เราใช้ก็แล้ว พระเจ้าอยู่หัวยังตามไปบำบัดของเสียให้เราอีก มีพระเจ้าอยู่หัวองค์ไหนในโลกทำให้เราอย่างนี้ แล้วพอไปดูในโครงการจะมหัศจรรย์ เข้าไปไม่มีเครื่องจักรเลย ไม่มีคนทำงานเลย บำบัดโดยใช้วิถีธรรมชาติ ใช้สายลม แสงแดด ใช้พืชกรองน้ำ แล้วกลิ่นไม่มีเลย พระองค์ท่านบอกว่าวิธีการเค้ามียูแล้ว เพียงแต่เราคิดกันหน่อย ใช้พืช 22 ชนิด ดีกว่าสร้างโรงบำบัดน้ำเสียพันๆ กว่าล้าน พอน้ำขาดแคลนก็ต้องมีน้ำกักเก็บไว้ใช้ ป่าต้นน้ำลำธารต้องทำ ถ้าใครมีโอกาสได้ไปเชียงใหม่ ไปดูห้วยฮ่องไคร้ ป่าชะอุม ชุ่มน้ำ มีสร้างฝายชะลอน้ำ เอาหินโยนๆ ไป ไม่ให้น้ำไหลพรวดๆ ลงไป ให้ไหลลงไปช้าๆ พระองค์ท่านต้องการสร้างถ่วงน้ำเกลือบนภูเขา พอชุ่มเสร็จป่าก็ชะอุม เรียกว่าปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก ถ้าชะอุมมันก็ขึ้นมาเอง ไม่ต้องขุดหลุม ตั้งแนว เหมือนป่าทหาร ป่าตำรวจ ป่าจริงต้องเป็นขั้นๆ และมีความหลากหลาย ปัญหาดินพังทลาย ใช้แทรกเตอร์ก็ใช้พลังงานเยอะ โลกร้อน พระองค์ท่านก็รับสั่งให้เอาหญ้าแฝกไปปลูก หญ้าแฝกนี้เป็นหญ้าที่แปลกเป็นแถวเป็นแนว ปลูกตรงไหนขึ้นตรงนั้นตลอดเลย อีกร้อยปีก็ยังเจอ เราเจอแนวแฝกร้อยปีก็อินเดียยังอยู่อยู่เลย ที่ไหนขาดความอุดมสมบูรณ์เป็นทะเลทราย เอาหญ้าแฝกไปปลูกพื้ปกกลับมาหมดเลย ดุสิตใช้ธรรมชาติ ธรรมชาติ แนวแฝกที่ปลูก ได้ผลเห็นทันตาเลย

ฝนหลวง เป็นเชิงวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ มีนางเมขลาเกาะอยู่ด้วย ถึงแม้พระเจ้าอยู่หัวจะทรงเน้นที่เทคโนโลยีสมัยใหม่ แต่ไม่เคยทิ้งศาสตร์เก่าๆ ครับ ไม่มีดวงลม ดวงพายุ อยู่ในคำพยากรณ์เลยครับ อย่าลืมของเก่า

เขื่อน ขนาดเล็กขนาดใหญ่ แน่นอนมันต้องเสียพื้นที่น้ำท่วมไปส่วนหนึ่งละ แต่ต้องคำนวณว่าส่วนที่เสียและส่วนที่ได้มันคุ้มกันไหม ไม่ว่าจะขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ตัวอย่างเช่น เขื่อนป่าสัก เห็นมั๊ยครับ น้ำไม่ท่วมกรุงเทพฯ อีกเลย เราต้องเสียสละเพื่อส่วนรวม เพราะฉะนั้นส่วนรวมต้องสละให้เขาด้วย เพราะฉะนั้นทุกคน

พอใช้น้ำดีเสร็จแล้วก็ออกมาเป็นน้ำเสีย ก็มีโครงการแหลมผักเบี้ยที่จะไปดูกันพุงนี้ เป็นโครงการตัวอย่าง จะเห็นว่ามีบ่อเยอะแยะเลย พอน้ำเสียมาจะเห็นดำชัดเลย แล้วก็ถ่ายไปที่ละบ่อๆ ก็มีการตกตะกอน น้ำก็ใสขึ้น โคนแสง โคนออกซิเจนชัดฟอก ผ่านไปหลายๆ บ่อก็สะอาดขึ้นๆ พอผ่านแปลงพืช ตรวจสอบสภาพน้ำ ตอนหลังก็ปล่อยผ่านป่าชายเลน ป่าชายเลนก็งอกออกไปเรื่อยๆ จนที่นี้ ตอนนี้ได้กำไรที่ดินมาถึง 200-300 ไร่ ป่าชายเลนมีประโยชน์ช่วยเติมชีวิตให้กับทะเลด้วย กุ้งหอยปูปลาเติบโตในป่าชายเลน แล้วออกทะเลไปให้เขาจับกิน ถ้าป่าชายเลนหมด ในทะเลก็หมดด้วย

ที่เวียดนามครับเขียนจดหมายมาเลย ที่ฮานอย บอกว่าน้ำในทะเลสาบกลางเมืองนี้เน่าหมด ขอให้มูลนิธิชัยพัฒนาไปช่วยหน่อย ดึงไปถึงต่างประเทศแล้วนะครับ และนี่ไม่ใช่กรณีแรก จีนก็เคยเขียนจดหมายขอให้ไปช่วยเรื่องน้ำเน่า พระเจ้าอยู่เลยหัวกลายเป็น expert เรื่องน้ำเน่าไปเลย ผมกำลังจะเดินทางไปเวียดนามกลางเดือนนี้ เลยกลายเป็น Mr. น้ำเน่าไปแล้ว เห็นไหมครับ เวลานั้นน้ำเน่ามันมา ฟองฟอด เน่าแบบสุดๆ และที่เมืองเพชรน้ำเน่าเยอะด้วย เพราะทำขนมหวานเยอะ มีคนหน้าตาลอะไรต่อมิมอะไรเยอะไปหมดเลยครับ นอกจากนี้ทรงเป็นนักประดิษฐ์ด้วย ทรงมองเห็นภูมิปัญญาชาวบ้าน จากลูกแบบทางเหนือ ที่ตักน้ำเทใส่กระบอกแล้วเทไปใช้ในบ้าน ก็ขยายหน้าลูกให้กว้างขึ้น ใช้โลหะใช้มอเตอร์เล็กๆ เป็นกั้นน้ำชัยพัฒนา แล้วก็หมุนๆ โปรง ระหว่างที่โปรงก็ตักออกซิเจนในอากาศตกลงไปด้วย น้ำที่เน่าส่วนมากมาจากน้ำที่อยู่นิ่งๆ ดังนั้นระหว่างที่เคลื่อนไหวก็จะทำให้น้ำไม่เน่าอีกด้วย ด้วยทรงมองเห็นว่าน้ำที่อยู่นิ่งๆ จะทำให้เกิดน้ำเสีย ระหว่างที่หมุนๆ ก็ทำให้น้ำไม่เน่าเสีย กั้นน้ำชัยพัฒนานี้ยังได้รับเกียรติให้ติดตั้งอยู่กลางกรุงบรัสเซล

พลังงานทดแทน ตั้งแต่ปี 2518-30 กว่าปีมาแล้ว พระองค์ตรัสลองไปดูซิว่าน้ำมันปาล์มทำเป็นน้ำมันได้รึป่าว ได้จดสิทธิบัตร ก็ทดลองน้ำมันปาล์มกลั่นบริสุทธิ์จนเป็นเครื่องยนต์ดีเซล เครื่องยนต์แล่นได้ประมาณ 15 กิโล และเปิดปั๊มไว้แล้วนะครับ ที่สงขลานครินทร์ และจ.นราธิวาส ที่สวนพิกุลทอง เปิดขายมาเป็น 10 ปี แต่ผลิตได้เป็นลักษณะทดลองทดสอบ วันๆ หนึ่งได้ไม่กี่ร้อยลิตร วันหนึ่งสมเด็จพระเทพทรงตรวจงานอยู่ มีรถเมล์เล็กเลี้ยวเข้ามา มองไม่เห็นว่สมเด็จพระเทพฯ ทรงประทับอยู่ เลยบอกขอเติมน้ำมันหน่อย สมเด็จพระเทพฯ ทรงบอก เติวชั้นเติมให้เอง สมเด็จพระเทพฯ เลยกลายเป็นเด็กปั๊ม คนขับนี้มือไม้สั้น อาจารย์ที่สงขลารายงานว่า คนขับพอเติมเสร็จรีบกลับบ้านคุณน้ำมันออกทะเลแล้วบุชขึ้นหึ่ง กลายเป็นน้ำมันเทพประสิทธิ์

น้ำจากฟ้าไปใช้ น้ำต้นป่าต้นเขา เขตอนุรักษ์ ป่าที่สองเป็นป่าเศรษฐกิจ ตีนเขา ท่านไม่ยอมปล่อยให้ไปอีก ทำเชือกกันไว้อีก ปล่อยให้ลงสู่ทุ่งนา ให้คนเมืองได้ใช้ ถ้าออกมาเป็นน้ำเสีย ตามมาบำบัด ปล่อยให้ลงสู่ป่าชายเลน ออกสู่ทะเล ทั้งหมดนี้พระเจ้าอยู่หัวทั้งนั้น เพราะฉะนั้นจะปล่อยให้พระองค์ท่านเหนื่อยอยู่พระองค์เดียวหรือครับ ทำไมเราไม่เหนื่อยด้วย พอแนะนำสอนดำปุ๊บ สอนดำทำเลย ให้ทำงานๆ ขยะ น้ำเสียพลังงาน ต้องขอขอบคุณครูที่ร่วมมือ ลูกศิษย์ที่ร่วมกันทำ ถ้าทุกคนช่วยกันคนละไม้คนละมือ ผมว่าอยู่ได้ครับ ถ้าว่ตามรอยพ่อหลวงจริงๆ มาช่วยกันทำเถอะครับ จะได้เบาพระทัยลงไป แท้ที่จริงแล้ว เราก็ทำเพื่อตัวเอง ถ้าสภาพแวดล้อมดี ส่วนรวมอยู่ได้ เราก็อยู่ได้ ขอขอบคุณมากครับ

###